

april 2023

de Craenkoerier

WEBMASTER IVN Cranendonck

Jan Alders
Meidoornstraat 4
6026 XE Maarheeze
janalders05@gmail.com

Voorzitter:

Annette van Raaij
Meidoornstraat 6
6026 XE Maarheeze
06-29 51 09 31
a.van.raaij@telfortglasvezel.nl

Secretaris:

Ilva van Bommel
Heuvel 4
6023 RA Budel-Schoot
06-22 71 19 52
ilva@bommelandt.nl

Penningmeester:

Jos van Velthoven
Sterkselseweg 14
6020 EB Maarheeze
0495-593270
j.vnvelthoven@chello.nl

Verenigingsgebouw:

De Kroenekraan
Van Schoonvorstlaan 11
Soerendonk

Beheer Verenigingsgebouw:

Jaap Commandeur en Pieter vd Stoep

Redactie Craenkoerier:

Monique v.d. Konijnenburg
Sterkselseweg 32
6026 EB Maarheeze
06 46 08 28 86
moniquevdko@hotmail.com

Werkgroepen**Schoolgidsen Budel:**

Ria Rijkers
Boschdijkdwarsstraat 12
6021 AL Budel
0495-493420
crijkers705@gmail.com

Schoolgidsen Maarheeze:

Maria Bles
Gentiaanstraat 6
6026 VK Maarheeze
0495-591999
blesmaria@kpnplanet.nl

Uilen- en vogelwerkgroep:

Tjabine Guntlisbergen
De Pompers 1,
Soerendonk,
06 23 55 89 16,
vogelsincranendonck@outlook.com

Wandelwerkgroep:

Wiel Zentjens
Patrijslaan 29
6021 ZS Budel
w.zentjens@chello.nl

Cursuswerkgroep:

Wiel Zentjens
Patrijslaan 29
6021 ZS Budel
w.zentjens@chello.nl

Tuinwerkgroep:

Toon van Seggelen
Past. Verbakelstraat 13
6023 CL Budel-Schoot
06-23 39 51 43
a.seggelen@upcmail.nl

Waar vind je ons verenigingsblad ?

www.IVN.nl

Afdelingen/ Noord Brabant/Cranendonck/Natuurinfo/Afdelingsblad

VAN DE BESTUURSTAFEL	4
Voorwoord voorzitter	4
Jan Migchels als secretaris gestopt	5
Van de Penningmeester	5
RABO Clubactie	6
VAN DE REDACTIETAFEL	7
WIJ HETEN WELKOM	7
VACATUREBANK	8
VRIJWILLIGSTER IN T GROEN	8
WANDELWERKGROEP	9
Speuren in het donker (1), (2), (3)	9
Wandel- en activiteitenprogramma 2023	14
UILEN- EN VOGELWERKGROEP	14
Wat steenuilen ons vertellen	15
Nestkasten bij Trespa Weert	15
Resultaat tuinvogeltelling	16
Lezing scholeksters op daken	16
Cursus Veilig op hoogte	18
Groot karwei voor de vogelgroep	18
CURSUSWERKGROEP	20
Lezing <i>wat zien ik in mijn tuin</i>	20
Heidecursus wandeling op 1 april 2023	21
SCHOOLGIDSENWERKGROEP	22
Schoolgidsen van Budel	22
TUINWERKGROEP	23
Belevingstuin	23
VARIA	24
Een wonderlijke ontmoeting	24
Temperatuur in Nederland	26
Weetjes over de lente	27
Zwerfafval, een doorn in het oog	28
Dank	30

VAN DE BESTUURSTAFFEL VOORWOORD VOORZITTER

We staan aan het begin van het voorjaar en we snakken naar licht en mooi weer. Dit voorjaar heeft zich blijkbaar voorgenomen om voorzichtig van start te gaan. Tja, dan kunnen we niet anders dan dat tempo volgen. Maar het IVN Cranendonck draait gewoon door in eigen tempo!

In maart hebben we de Algemene Ledenvergadering gehouden, waarin werd teruggeblikt op het afgelopen jaar. Ondanks dat we de eerste maanden van het vorig jaar nog midden in de corona-perikelen zaten, zijn er tal van activiteiten geweest. Er heerste op de ALV avond een prettige, ontspannen sfeer, zeker niet onbelangrijk! Een mooie presentatie over insecten door Wiel Zentjens sloot de avond heel mooi af. Het was een prettige constatering dat we zo snel weer allemaal de draad hadden opgepakt. De belangstelling voor de activiteiten was groot; daarmee bleken we ook weer aan een behoefte voldoen. De werkgroepen hebben

de afgelopen periode zeker niet stil gezeten. Er staan weer mooie activiteiten op het programma. De uilen- en vogelwerkgroep heeft het initiatief genomen voor de lezing “Scholeksters in onze regio” door Christiaan Brinkman. Hij is onderzoeker voor Sovon Vogelonderzoek Nederland. De scholekster is een kustvogel die steeds meer het binnenland op zoekt. Ook hier in de regio zijn meerdere broedsels gevonden. Daarnaast staan er weer diverse wandelingen op het programma, te starten met de lente-wandeling. De bloemenwandelingen worden weer gehouden in mei en juni,

waarbij er veel aandacht zal zijn voor de pracht van de veldbloemen. Geregeld wordt er een wandeling verzocht door o.a. buurtverenigingen of familiefeest. Dit jaar kwam er bijvoorbeeld het verzoek van Ledenservice ZuidZorg om een wandeling te verzorgen in ons gebied in april.

Met hartelijke groet, **Annette van Raaij, Voorzitter**

JAN MIGCHELS IS ALS SECRETARIS GESTOPT

Met de jaarvergadering in maart j.l. is onze secretaris Jan Migchels teruggetreden. Jan heeft vele jaren zijn bijdrage geleverd binnen het bestuur als secretaris. Hij was vanaf 2015 secretaris. Het bestuur bestond daarvoor uit een tweetal personen, dus Jan was een hele welkome aanvulling! IJverig en vlijtig heeft Jan zijn taak opgepakt en tot en met de laatste dag consciëntieus uitgevoerd. Het gehoor van Jan was al een tijd verminderd.

Jan Migchels

Daar heeft hij alle hulpmiddelen die beschikbaar zijn, voor ingezet. Dat heeft goed gewerkt en daardoor kon hij alles bijwonen en zijn taken uitvoeren. Het laatste jaar bleek dit echter niet meer toereikend en werd het een beperkende factor. Daardoor constateerde hij dat hij de functie van secretaris niet meer kon uitvoeren zoals hij het graag wilde. Met ingang van maart 2023 neemt Ilva van Bommel de functie van secretaris over. Jan heeft een liefde voor de natuur. Naast de bestuurstaken heeft hij vele lezingen, wandelingen en evenementen, door

onze vereniging georganiseerd, bijgewoond. En dat zal hij met veel plezier blijven doen! Het warme hart voor IVN Cranendonck is niet verminderd.

Jan, heel veel dank en nog veel plezier als lid binnen onze vereniging!

Jos van Velthoven, penningmeester, Annette van Raaij, voorzitter

VAN DE PENNINGMEESTER

Op 17 januari 2023 hebben de kascommissieleden Ria Rijkers en Jolande Michiels de jaarrekening 2022 met bijbehorende documenten gecontroleerd, besproken met de penningmeester en goedgekeurd.

De exploitatierekening sluit per 31 december 2022 met een negatief rekeningssaldo van € 1.044. De daling is het gevolg van het in rekening brengen van het gebruik van de IVN locatie door de gemeente over zowel 2021 als 2022. Dit betekende een extra druk van € 750 op de exploitatie. Tevens werd in 2022 door de gemeente de nog niet verwachte legesfactuur voor de belevingstuin van € 1.047 in rekening gebracht.

Gelukkig waren er ook een aantal meevallers, waardoor het negatieve rekeningresultaat beperkt bleef tot € 1.044. Dit negatieve resultaat is afgedekt door het eigen vermogen. Er is nog steeds een positief eigen vermogen door de inzet van ons allen. Verder is door de gulle gift van een –op verzoek- anonieme schenker een accugrasmaaier voor de belevingstuin aangeschaft. Door het ontbreken van elektriciteit bij de belevingstuin is dit een meer dan nuttige gift.

Met groene groet, **Jos van Velthoven**

RABO-CLUB ACTIE 2023

IVN Cranendonck gaat ook in 2023 weer deelnemen aan de Rabobank clubsupport actie. We hebben de afgelopen 3 jaren 23 nieuwe leden mogen begroeten. Een aantal hiervan hebben zich aangemeld als schoolgids, lid van de tuinwerk-, uilen- en vogelwerk- en wandelwerkgroep of als hulp bij projectmatige activiteiten zoals *Speuren in het donker*. Voor de herkenbaarheid van de IVN medewerkers bij activiteiten, willen we ook voor de nieuwe, actieve IVN-ers polo's en jacks met IVN logo aanschaffen. De financiële middelen hiervoor ontbreken. Met behulp van jullie stem en de clubsupportactie van de Rabobank Midden-Limburg, waar Cranendonck onder valt, proberen we hiervoor budget vrij te krijgen. De totale tijdslijn van de actie is nog niet bekend, maar de start voor het IVN bestuur van de inschrijving is 29 mei 2023. Op een later tijdstip zullen we bekend maken wanneer je kunt stemmen. Alleen als je lid bent van de Rabobank, kun je je stem uitbrengen. Denk dus straks bij het uitbrengen van je stem ook graag aan IVN Cranendonck!

Met groene groet, Jos van Velthoven

IVN afdeling Cranendonck

VAN DE REDACTIETAFEL

Een nieuw jaar, een nieuw begin. Maar ook (in principe) afsluiting van een activiteit. Uw redacteur heeft de plaats van Jan Migchels als secretaris overgenomen. Met enige weemoed neem ik afscheid, omdat het redacteurschap een leuke klus is. Maar ook met veel zin om met de twee andere bestuursleden, en alle andere actieve leden, de IVN activiteiten te begeleiden.

Ik hoop dat deze Craenkoerier u inspiratie geeft om (samen) de natuur in te gaan, en mee te helpen/doen bij een IVN activiteit. Wat hopelijk uit deze edities blijkt, is dat er altijd leden zijn, die bij een activiteit meedoen, en meehelpen. Dat blijkt onder meer uit de diverse bijdragen van het evenement *Speuren in het donker* van alle werkgroepen van IVN Cranendonck. Er zijn ook wat wijzigingen in de rubrieken: *Wat kinderen ons vertellen* vervalt; Tjabine Guntlisbergen heeft de coördinatie van de uilen- en vogelwerkgroep overgenomen van Harrie Hegge. U zult haar bijdragen dus wel kunnen blijven lezen.

Ilva van Bommel, redactie (a.i.)

Inzenders zijn persoonlijk verantwoordelijk voor de inhoud van de aangeleverde kopij.

Inzenden kopij: uiterlijk 01 AUGUSTUS 2023

Kopij aangeleverd na deze datum, kan helaas niet meer geplaatst worden.
Inleveradres: moniquevdko@hotmail.com

WIJ HETEN WELKOM

- Toine Klarenbeek
- Jolande Michiels
- Karin Smolders

- Joep Mennen
- Ed Mulder
- Erwin van Haaren

Van harte welkom in onze enthousiaste club!

VACATUREBANK

Redacteur Craenkoerier

Zoals u al heeft kunnen lezen, is ondergetekende van positie veranderd. Daarom is er een nieuwe redacteur gezocht en gevonden! Monique van de Konijnenburg zal vanaf september a.s. het blad verzorgen. Ik ga ervan uit dat u ook haar van vele mooie verhalen en foto 's zult voorzien!

Ilva

Beheerder van de Kroenekraen

De vacature van beheerder van ons gebouw is ingevuld door twee heren op leeftijd: Jaap Commandeur en Pieter v.d. Stoep. Hulde!!

Voor meer inspannende, grotere klussen doen zij graag een beroep op de (iets) jongere garde. Meld u aan! Dit kan bij een van de bestuursleden.

Ontvangst/schoonmaak vrouw/heer

Sinds jaar en dag zorgt Hannie van Beek ervoor, dat het honk schoon blijft en dat er koffie en thee is bij evenementen, werkgroepvergaderingen, etc. Misschien iets voor u, of samen met anderen? Meld u aan bij een van de bestuursleden.

VRIJWILLIGSTER IN HET GROEN – MONIQUE VAN DE KONIJNENBURG

Mijn naam is Monique van de Konijnenburg. Ik ben getrouwd met Theo en heb 2 kinderen, een zoon en een dochter. Geboren ben ik in Nijmegen, opgegroeid in Eindhoven, kinderen gekregen in Heeze en sinds kort woonachtig in Maarheeze.

Van beroep was ik schooljuffrouw. Ik heb gewerkt in de stad en in het dorp. Na een studie sociale pedagogiek was ik werkzaam in het asielzoekers-onderwijs.

Op een buurtfeest kwam ik in gesprek met Jos van Velthoven. Hij vertelde heel enthousiast over het IVN en de belevingstuin. Zo kwam het dat ik me aanmeldde bij Toon en de andere vrijwilligers om mee te helpen bij het onderhoud van de belevingstuin. Met heel veel plezier zet ik me er voor in!

Monique v.d. Konijnenburg

Sinds ik hieraan meewerk, krijg ik meer zicht op de IVN doelstelling en activiteiten.

Voor mij betekent het de natuur bij de mensen brengen, hen ervoor te interesseren en erover te informeren. Tot nu toe was ik daar niet zo mee bezig, maar het is erg leuk om een steentje te kunnen bijdragen.

Ik ben een keer in de IVN-belevingstuin bij het kasteel in Geldrop geweest. Die sprak me (ook) erg aan. Wellicht kunnen wij daar ook ideeën van oppikken.

Monique

WANDELWERK GROEP

SPEUREN IN HET DONKER ZATERDAG 4 FEBRUARI 2023 (1)

Met recht een gezamenlijke actie van het IVN Cranendonck. Aangestuurd door Nel Meulman, en uitgevoerd en begeleid door een groot aantal enthousiaste IVN-ers. Wat was er zoal te doen? U leest het in een aantal bijdragen over deze prachtige avond.

Het was door de Corona-problemen enkele jaren geleden dat deze activiteit georganiseerd werd door de wandelgroep van het IVN. Bij de voorbereiding was het dus wel zoeken naar de spullen. Ook moesten er nog wat spulletjes bij gekocht worden. Een tiental opgezette dieren konden we huren bij het NMC in Weert. Nel Meulman zou de kar weer trekken, voor de laatste keer. Bij de snertwandeling had ze vele mensen geronseld om mee te helpen op 4 februari. Je hebt toch zo'n 30 mensen nodig om alle posten bezet te krijgen.

Vuurtje stoken en broodjes bakken

Op 31 januari waren er nog maar dertig personen ingeschreven en was het de vraag of het wel door zou gaan. Gelukkig kwamen in de loop van de week nog vele aanmeldingen binnen, zodat het op zaterdag volgeboekt was met meer dan 100 personen. Vrijdags en zaterdags werd er hard gewerkt om de tentoonstelling binnen en buiten in de tuin en de wandelroute er naar toe gereed te maken en om iedereen te instrueren. Het was wel jammer dat het bewolkt weer was, waardoor het bestuderen van de maan door een telescoop niet doorging. Dit werd op een andere

ludieke manier opgelost door het bezichtigen van een aardbol en een bol van de maan met verrekijkers.

Toen de eerste personen zich kwamen aanmelden, begon het jammer genoeg te motregen. Dit mocht de pret van de kinderen niet drukken en zij volgden de verlichte route met goede moed. Zo konden ze de spiegel van een ree ontdekken, de omvang van een wolf zien en het geluid ervan horen, vuurlichtjes ontdekken, zelf door een mollen-gang kruipen, en de uilen horen en zien. Ook waren het wilde varken, het hol van de das en de das zelf te zien. Met een nachtkijker konden ze dieren ontdekken.

Uitleg over de dieren in de tent

Ook werd verteld hoe bijvoorbeeld een vleermuis zijn prooi vangt om te eten. Ook konden de kinderen zelf een broodje bakken boven het kampvuur. Met een warm worstje erin en warme chocomel was dat smullen geblazen! De volwassenen konden zich in de hal van het IVN gebouw opwarmen met een lekkere kop koffie of thee (hulde aan de cateringdames!). Daarna kon men in de Kroenekraan zelf nog heel wat

ontdekken over allerlei dieren van groot tot klein. Hier konden de kinderen de opgezette dieren aaien en inlichtingen krijgen over allerlei natuurzaken. Ook werd er nog een diavoorstelling met tekst over de nachtdieren afgespeeld op ons digitale scherm. Na het opruimen werd er nog gezellig nagepraat met een hapje en een drankje. Op zondagmorgen werd de rest van het spul bij elkaar gebracht en in de loop van de week werden alle spullen weer op een vaste plaats opgeborgen.

De wandelgroep wil iedereen bedanken die op een of ander wijze heeft bijgedragen met het slagen van deze activiteit

Toon van Seggelen

SPEUREN IN HET DONKER (2)

Het zijn vooral de nachtdieren die speuren in het donker. De specialisten bij uitstek zijn de uilen. Het meest vertegenwoordigd in onze omgeving zijn de steenuil, de kerkuil en de bosuil. De steenuil wil zich nog wel eens overdag ergens laten zien op een dakrand of schoorsteen, maar de andere uilen zul je overdag niet zo vaak waarnemen. Het zijn allemaal nacht- en

schemerjagers die ‘speuren in het donker’ naar hun prooi. Je zult deze vogels dus niet zo makkelijk van dichtbij waarnemen. Daarom heeft de uilen- en vogelwerkgroep hun leefomgeving zo natuurlijk mogelijk nagebootst met nestkasten met daarin opgezette uilen en de bijbehorende uilengeluiden. Documentatie was beschikbaar van het Brabants Landschap. José en Harrie stonden klaar om de ouders – en vooral- de kinderen te ontvangen en de nachtelijke activiteiten van de uilen toe te lichten. Natuurlijk hadden de jonge bio-logen ook vragen zoals: “Waarom een nestkast maken? Kunnen ze hun nest dan niet zelf bouwen? En waarom draaien ze met hun hoofd want ze hebben toch ook ogen?”

Kerkuil

(foto vogelbescherming)

Alle vragen werden beantwoord, waarbij het verhaal soms ook een beetje aangedikt en interessanter gemaakt werd...Bijvoorbeeld: een leuk rekensommetje: een kerkuil met 7 jonge kinderen die per dag en per kind 4 muizen op hun bordje willen hebben, dat waren heel veel muizen.....!!

Een hele rekensom en grote verbazing alom bij de kinderen en de ouders! We hadden ook documentatie met heel veel 'Wistjedatjes' over de uilen. Jammer dat het die avond zo regende, want veel van deze documentatie hebben we weg moeten gooien omdat het nat geworden was.

De braakbal van de uilen was bij de meeste kinderen wel bekend, want dat hadden ze al eens gezien en zelfs aan meegewerkt om ze uit te pluizen op de activiteitendag van de kinderboekenweek in de bibliotheek in 2022.

Zo zie je maar weer dat er bij de kinderen altijd iets blijft hangen, als ze mee mogen doen en een spannend verhaaltje horen. Er werd aandachtig geluisterd, er waren vragen en het was duidelijk zichtbaar dat de kinderen ervan genoten. En niet alleen de kinderen, maar ook de ouders bleven soms nog even langer staan om meer te weten te komen over de uilen en andere roofvogels in onze omgeving.

Jammer van de regen, maar dat ben je een uurtje later weer vergeten. We kijken als uilen- en vogelwerkgroep terug op een geslaagde avond.

Harrie en José.

SPEUREN IN HET DONKER (3)

Ondanks de miezer was het zaterdagavond 4 februari weer spannend en leerzaam voor de grote en kleine kinderen bij onze activiteit speuren in het donker. Het aanmelden kwam eerder in de week langzaam op gang maar uiteindelijk hebben we meer dan 100 gasten mogen ontvangen.

Er zijn door de mensen in de tuin, de kantine, de kassa, en ieder die voor veiligheid, leerzame informatie en noem maar op, gezorgd hebben weer vele inspanningen geleverd. En vergeet niet de opruimers op zondagochtend. Hiervoor dank! Op een mooie manier hebben we de avond met zijn allen af kunnen sluiten. Wiel en Nel dank voor de organisatie !

Bestuur IVN Cranendonck

Het wandel- en activiteitenprogramma 2023

Datum	Activiteit
16 april	Zondagochtend wandeling BV Klein Schoot
20 april	Ledenservice Zuidzorg wandeling Cranendoncks bos, 13.00 uur
30 april	Lentewandeling in de Pan om 10.00 uur
	Bloemenwandelingen (start steeds om 19.00 uur)
08 mei	het Asbroek Budel
23 mei	Bosleerpad Loozen
07 juni	Schaapsdijk spoorlijn
22 juni	IVN Belevingstuin
11 juni	Slootjesdag
13 sept	Vlinder- en bodemdierjesmiddag in de belevingstuin
29 okt	Herfstwandeling Hugterheide/Weerterbos

UILEN- EN VOGELWERKGROEP

De vogelwerkgroep is sinds kort Uilen- en vogelwerkgroep. Een duidelijkere omschrijving van de werkzaamheden en taken die we uitvoeren. Zeker omdat de werkgroep zo'n 35 jaar geleden (destijds 'de Kneuter' genoemd) in de gemeente Cranendonck als taak had om, naast zang- en akkervogels, ook uilen te beschermen. De 'hedendaagse' Cranendoncker weet zodoende nog beter waar ze zich kunnen melden voor advies over uilen of mogelijke plaatsing van een uilenkast. Omdat Harrie zijn coördinatietaken heeft overgedragen aan mij, vervalt de rubriek '*Wat kinderen ons vertellen*'. In de plaats daarvan komt een soortgelijk idee namelijk '*Wat een vogel ons kan vertellen*'.

Tjabine

WAT STEENUILEN ONS VERTELLEN

Ik begin met de zeer gewenste en benaderbare ‘ambassadeur’ bij onze gastgevers/erfeigenaren: de steenuil. Deze uil, net iets groter dan een hand (tussen de 20-27cm), heeft een belangrijke rol als het gaat om de algemene toestand en conditie van en rondom erven in het buitengebied.

Tijdens een steenuilensymposium begin februari, vanwege het 25-jarig bestaan van STONE (*Steenuilenoeverleg Nederland*), was Robert Kwak aanwezig als spreker. Robert is de geestelijk vader van de term *Basiskwaliteit Natuur*, een veelgehoorde term sindsdien in politieke debatten.

Een kort door de bocht duiding: “Laten we niet te ver naar voren kijken, maar eerder terug naar hoe het eens was in de regio’s”. Want waar zijn de typische meidoornhagen gebleven of de patrijs die sinds de jaren ‘80 maar liefst 90% (!) in populatie is achteruitgegaan?

De steenuil als ‘alleseter’ van muizen maar ook meikevers, vertelt daarom ook véél over de kwaliteit van hun biotoop. Want als een nestkast na 5 jaar onbezet blijft, kan dit een teken zijn van bijvoorbeeld een te onrustige omgeving, concurrentie van andere uilen, of een voedselarme omgeving waar ze hun jongen onvoldoende van voedsel kunnen voorzien. Wij zullen vooruit moeten gaan handelen en denken als het ware ‘terug in het verleden’!

NESTKASTEN BIJ TRESPA WEERT

Begin december hebben Tonnie, Harrie, Frans en ondergetekende 25 zangvogelnestkasten opgehangen op het industrieterrein van Trespa in Weert. Begin februari is er ook nog een 4 m hoge torenvalkkast, gemaakt door ons, geplaatst. Een initiatief om de vele vogels ‘te bedienen’ die sinds de nieuwe aanplant van bomen en bloemenperken op het Trespa terrein medio vorig jaar, in omvang en aantal toenamen. Overigens, ook om de Trespa medewerkers te laten interesseren voor vogels en natuur in het algemeen. Journalist Roy de Leijer (ED 14 dec 2022) heeft een mooi artikel hierover geschreven. We hopen dat een dergelijk initiatief als de onze door andere bedrijven of instanties wordt opgevolgd.

Hoewel het klinkt als appeltje-eitje om nestkastjes op te hangen, is er veel werk aan vooraf gegaan. De nestkasttekeningen aanpassen waar enkele onderdelen en nummerplaatjes voorzien zijn van Trespa, het op maat laten

zagen, alle gezaagde delen ophalen en verzamelen in de werkplaats van Frans, daar alle onderdelen schroeven en plakken, en eindigen met de meest ideale droogplaats voor de 25 nestkasten namelijk... in de huiskamer van de familie Valkenburg. Hoezo liefde voor vogel?

Maar dan zijn we er nog niet. Voordat het terrein betreden mocht worden, moest éérst een toets gemaakt worden over de daar geldende regelgeving, extra veiligheidsmaatregelen bij calamiteiten lezen, de nodige beschermingsmiddelen aan en op..., en TOEN pas konden we gedurende een fris en winderig anderhalf uur over het 18 ha groot terrein de nestkasten ophangen om te eindigen in het hoofdkantoor waar broodjes, Limburgse vlaai en warme drank als afsluiting stond te wachten. Taak volbracht!

Wij zijn hiermee een sympathieke samenwerking aangegaan met IVN Weert voor de toekomstige vogelmonitoring en het onderhoud van de kasten op dit terrein. En er zit meer in het vat...

RESULTAAT NATIONALE TUINVOGELTELLING 2023

Bij het landelijke resultaat zijn respectievelijk, sinds het begin in 2001, de huismus en koolmees als eerste en tweede geëindigd. Dit jaar als 3^e de pimpelmees i.p.v. de merel, die nog steeds minder aanwezig is in onze tuinen. Helaas nog steeds geen deelname van scholen in onze gemeente. Een opvallend gegeven was het verschil in het aantal deelnemers/tellers. Waar de gemeente Cranendonck hetzelfde aantal had als vorig jaar, was er landelijk zo'n 17% minder deelnemers. De voorpagina op de HAC, die ons gegund werd door de natuurminnende redactie, heeft er zeker en vast toe bijgedragen.

BELEEF DE LENTE

Een niet te missen portie vogel- en natuurgenoet. De nesten van verschillende soorten worden 24 uur gefilmd, van nestbouw tot hopelijk succes vol uitvliegen. Zeer interessant! www.vogelbescherming.nl/beleefdelente

Tjabiné

LEZING SCHOLEKSTERS OP DAKEN 13 APRIL 2023

Het klinkt als een eretitel, *het Jaar van de Scholekster*, maar dat is het allerminst. Deze vogel is notabene 15 jaar geleden óók al gekozen tot 'pechvogel' van het jaar.

Scholekster

(foto vogelbescherming)

Het gaat dus echt niet goed met de scholeksters in Nederland. De van oorsprong kustvogel met de kenmerkende lange oranje-rode snavel, zwart-wit verkleed en luidruchtige 'te-pie-te-piet' roep, trekt steeds vaker het binnenland in naar stedelijke gebieden en dorpen om te broeden.

Vanaf eind februari zijn ze al gearriveerd in onze regio om terug te keren naar hun oude broedplaats. Opvallend én bijzonder is dat ze nestelen op daken van bedrijven- of industrieterreinen, zoals het bedrijventerrein naast het vliegveld in Budel of bij het bedrijventerrein Vlassloot in Soerendonk. De vaak platte en omvangrijke (grind)daken lijken enigszins op hun natuurlijke broedomgeving en daarboven is weinig predatie. Maar voor de kuikens in hun tijdelijke biotoop kleven er grote gevaren aan, zoals de open, niet-afgeschermd afvoerpijpen recht het riool in, en de geringe schuil- en schaduw mogelijkheden op de vaak gloeiendhete daken. Ook is er vaak weinig of geen water aanwezig. En tot slot, ook nog eens de ultieme sprong van grote hoogte naar beneden!

Onze uilen- en vogelwerkgroep heeft i.s.m. SOVON (landelijke vogelonderzoekvereniging) en met vriendelijke medewerking van IVN Weert, een lezing georganiseerd over de scholekster, met name de scholeksters op

daken. TIP! Mocht je een broedsel op een dak waarnemen, meld dit eenvoudig via: www.scholeksteropdak.nl.

Donderdagavond: 13 april 2023 lezing over de scholekster

Natuur- en Milieucentrum De IJzeren Man in Weert. Spreker is onderzoeker Christian Brinkman. Aanvang: 19:30 (zonder pauze) en inloop vanaf 19:00. Entree: €2.50 (inclusief consumptie).

Tjabine

CURSUS 'VEILIG WERKEN OP HOOGTE'

Beginfase techniek beheersing

Begin maart hebben Adriaan van Meijl en Frans Valkenburg (foto) zelfverzekerd deze dagcursus gevolgd. De heren zijn geslaagd, zoals na afloop werd bevestigd door het Brabants Landschap. Proficiat!

GROOT KARWEI VOOR DE VOGELGROEP

Er stond nog een groot karwei op het programma van 2022 dat uiteindelijk verplaatst werd naar 2023...zo groot was 'ie! Het geval wil dat er midden in de paardenwei van de manege in Budel een torenvalkkast staat. Steeds weer een gesjouw met de ladder en extra materialen, de hekken open en dicht maken, paarden die ons achtervolgden. We bleven dit volhouden, omdat er elk jaar een succesvol broedresultaat was. Afblijven dus! Inmiddels is de grond van de nieuwe eigenaar, Peter Bax, en hij vroeg of de paal verzet kon worden i.v.m. de vele akkerwerkzaamheden met z'n tractor

en machines. Geen probleem; we roepen wat sterke mannen van de werkgroep op, graven de paal eruit en verplaatsen deze. Peter had al een locatie in gedachte langs de Bulder Aa dicht bij een grote eikenboom zodat hij geen problemen zou hebben met het werken op het land. Wel anderhalve meter van de rivierkant afblijven vanwege het gebied van Waterschap 'De Dommel'. Peter belt een dag later terug: "Ik kom wel even met de verreiker, haal de paal eruit en laat deze weer wel in het gat zakken dat jullie gegraven hebben, dat is zo gebeurd, stelt niks voor!".

Torenvalkkast wordt geplaatst, Foto: Marlie Rijkers en Tonnie Hegge

Prima voorstel, dus maandagmiddag 6 maart was het zover. Maar zoals gewoonlijk bij een *hup-hup-klaar-is-kees* klus, kom je weer van alles tegen. Dit keer waren de wortels van een joekel van een eikenboom de spelbreker. Maar de oplossing kwam van Peter die met zijn verreiker korte metten maakte met de dikke wortels. Klus na 1.5 uur geklaard. Nu nog afwachten of de eigenaren van deze woning ook hun nieuwe adres kunnen vinden. Grote dank aan ons klusteam.

Harrie

CURSUSWERKGROEP

LEZING *WAT ZIEN IK IN MIJN TUIN* OP WOENSDAG 26 APRIL

Toon van Seggelen zal op 26 april een lezing geven over zijn eigen tuin. In de loop der jaren heeft hij vele foto's gemaakt van zijn tuin, waarin een grote diversiteit van planten en bloemen staan. Verder heeft hij verscheidene soorten vlinders en andere insecten op de foto gezet.

Tuin van Toon van Seggelen

Dat geldt ook voor de vele vogels die hij in zijn tuin gespot heeft, waaronder zelfs het ijsvogeltje! Aanmelden voor de lezing via email (a.seggelen@upcmail.nl) of telefonisch 06-2339 5143

NATUURCURSUS HEIDE IN CRANENDONCK 2023

In 2022 organiseerde het IVN Cranendonck een mooie natuurcursus *Heide in Cranendonck*. In 3 lessen en 3 excursies werden in de verschillende jaargetijden de flora en fauna op de heide behandeld met veel aandacht voor insecten en de planten waarop zij voorkomen. Twee grote heidegebieden namelijk de Budelerbergen en de Groote heide achter Gastel-

Soerendonk stonden centraal en werden ook bezocht. Andere onderwerpen in de cursus zijn het heidelandschap, -beheer en begrazing en ook een aantal vogels die op de heide voorkomen.

In 2023 wordt de cursus herhaald voor natuurliefhebbers en is intussen begonnen. Een verslag van de eerste excursie vindt u in deze craenkoerier.

Wiel Zentjens

HEIDECURSUSWANDELING 1 APRIL 2023

Op een, op 1 april verregende dag, was er de eerste heidewandeling van de Heidecursus, waarbij we wel het geluk hadden dat het tijdens de wandeling vrijwel droog was. Maar van alle kleine beestjes was niks te zien, die zaten te chillen in hun nestjes, lekker droog onder de grond.

Zandbij op stekelbrem

In deze tijd van het jaar kan het krioelen van de grijze zandbijtjes die met honderden nestjes dicht bij elkaar leven. En die zijn dan afhankelijk van de

wilg voor nectar en stuifmeel. Op mannelijke wilgen halen de vrouwtjes het stuifmeel voor hun larven. Maar ook de vrouwelijk wilg is van belang, deze levert namelijk nectar die de bijtjes zelf nodig hebben om te kunnen vliegen. En die bloemetjes van de wilg zijn ook mooi om te zien (zie foto op p 21). Op de hei zagen we nog wel de stekelbrem, een vlinderbloemige, die op het punt stond om zijn mooie gele bloemetjes te ontvouwen. En we vonden de eitjes van de heideringelrups. Ondanks het weer waren toch de typische heidevogels als veldleeuwerik, boomleeuwerik en geelgors te zien en te horen. En bij het Goor zagen we een drietal prachtige bontpekleivieren.

Al bij al toch een lekkere wandeling met een 9-tal cursisten die het weer trotseerden, maar ook blij waren thuis weer lekker te kunnen gaan opwarmen. Met dank aan Harrie, onze vogelkenner, Franca voor de koffie en Ria voor de lekkere cake.

Wiel Zentjens

SCHOOLGIDSEN WERKGROEP

SCHOOLGIDSEN BUDEL

Het is momenteel een rustige periode voor de IVN schoolgidsen. Het Najaarsproject in oktober en de Boomfeestdag afgelopen november zijn succesvol verlopen. Intussen wordt al vooruit gekeken naar het voorjaarsproject: **Water**.

Het schema is bijna compleet met beschikbare schoolgidsen en schoolgroepen (5 en 6). Er zijn zelfs kleutergroepen geïnteresseerd en die proberen we natuurlijk ook in te plannen. Water is één van de favoriete projecten, zowel voor de kinderen als voor de schoolgidsen. Het wordt ge-

houden op een mooie locatie: het Ringselven in Budel-Dorplein.

Ter voorbereiding zullen eerst enkele waterproefjes gedaan worden en de planten rondom de picknickplek aan het Ringselven worden bekeken. En dan volgt het favoriete deel: *waterbeestjes vangen*. We hopen op goed weer, want hoe warmer en zuiverder het water, hoe beter de vangst! Ongelooflijk wat de kinderen allemaal zullen vangen met de schepnetjes! Geïnteresseerd hoe de schoolgidsen te werk gaan met het waterproject? Kom gerust eens kijken. Je kunt contact opnemen met Ria Rijkers (crijkers705@gmail.com).

Ria Rijkers

TUINWERKGROEP

BELEVINGSTUIN

De hele winter is de belevingstuin en daarmee ook de tuinploeg in rust geweest. Alleen tijdens Speuren in het donker was er veel activiteit: het opruimen, het inrichten, de dag van het Speuren zelf en weer opruimen. Het was weer een groot succes met als enige spelbreker het weer. Naarmate de avond vorderde begon het steeds harder te regenen. Geen probleem trouwens voor de kinderen! Heel fijn dat zoveel mensen hebben geholpen bij dit evenement.

Behalve dat, komen er natuurlijk elke dag heel wat wandelaars voorbij, al of niet met hond. Mensen met kinderen nemen zowat altijd het blotevoetenpad, nu wel met schoenen natuurlijk. Ook komen er vaak opa's en oma's met hun kleinkinderen. De aanwezige kabouters worden uitvoerig geknuffeld! Er werd trouwens wel gewerkt in de tuin, namelijk door de mollen! Die hebben flink gegraven en zo de grond luchtig gemaakt.

Ondanks het koude en natte voorjaar, beginnen de planten in de tuin toch langzaam in beweging te komen. Overal zie je groene sprietjes en blaadjes verschijnen. Het tuinwerk is sinds maart weer hervat. Nog wel redelijk moeizaam: de grond is kletsnat en laat zich moeilijk bewerken. Net voor de winter inviel, zijn de jonge boompjes en struiken aan de westkant van de tuin vervangen. Alles was doodgegaan door de hete en droge zomer. De kweker leverde gratis nieuwe exemplaren, heel aardig!. En nu kun je zien dat het wel goed gaat: de eerste knoppen verschijnen.

Het zicht op de fruitbomenwei is veranderd. Nadat op de Boomfeestdag heel veel fruitbomen zijn geplant, zijn er nu grote beschermende houten

rasters met prikkeldraad om alle bomen gezet. Dat is om de Limousinkoeien die hier komen grazen op afstand te houden. Het is nodig, maar het uitzicht is er helaas niet fraaier op geworden.

De tuingroep heeft er weer zin in! Straks hopen we weer een tuin te hebben met duizenden bloemen en daardoor veel insecten, vogels en zoogdieren. Veel activiteiten van het IVN en veel bezoekers. Wil je ook eens meehelpen in deze leuke tuin? Altijd van harte welkom op vrijdagmorgen. Info bij Toon van Seggelen.

Nel Meulman

VARIA

EEN WONDERLIJKE ONTMOETING

Op een mooie ochtend met de wind gierend door de boomtoppen, loop ik door onze tuin. Plotseling zit er een eekhoorn voor mijn neus op het paadje dat ik loop. Verbaasd sta ik stil en kijken we elkaar aan.

Foto Jim

De seconden tikken voorbij. Wat een mooie verrassing. Maar waarom zit die eekhoorn zo dichtbij en blijft hij zitten? Mankeert hij iets? Ik loop een stukje achteruit. De eekhoorn klimt behendig de kronkelwilg in, terwijl hij mij in de gaten houdt. Ik loop weer in zijn richting en hij gaat ook verder en springt de Japanse sierkers in en dan weer door naar de hazelnoot. Hij kijkt me weer aan. Wat een bijzonder gedrag. Dit verwacht je niet. Normaal zou hij achter een boomstam wegkruipen of er vandoor gaan. Snel ga ik naar binnen om mijn telefoon te pakken. Zo'n moment wil je toch vastleggen. Weer buiten, zie ik de eekhoorn via de lijsterbes en de haagbeuk het garagedak op gaan. Over de rand huppelt hij naar de pergola en op het einde daarvan zit hij weer te kijken. Hij zit daar als een fotomodel. Een mooie foto is dan ook het resultaat. Maar wat is er toch aan de hand? Ik loop richting de pergola. De eekhoorn klimt via de vuilboom de grote hulstboom in, richting het nest van de dikke duiven. Afgelopen maand hebben we de eekhoorn vaker de hulst in zien gaan. Daarbij hadden we het idee dat hij ging kijken of er al een eitje te roven viel. Ik kijk hem na. Ik hoor iets ritselen.

foto Jim

Niet in de boom, maar op de grond. Er zit iets bruins. Een jonge eekhoorn. Wat een cadeautje. Zo iets zie je zelden. Ah, natuurlijk is het geen dikke duivennest maar een eekhoornnest boven in de hulst! Dit jong verklaart wel het gedrag van de grote eekhoorn. Hij, eigenlijk dus zij, staat op wacht.

Beschermend voor haar jong. Want wat doet dat gevaarlijke mens als hij haar jong ontdekt? Op mijn knieën met de telefoon op de grond maak ik foto's van het kleine beestje.

Zonder angst komt hij naar me toe gerend en gaat tegen mijn hand zitten. Wat mooi, maar het maakt me ook bezorgd. Die kleine is niet bang. Waarom niet? Het is waarschijnlijk de eerste ontmoeting met een wezen buiten het beschermde nest. Dan kruipt hij tussen de bladeren van de klimop. De eekhoorn in de hulst maat piepgeluidjes en de kleine antwoordt. Blijkbaar heeft moeder aan de kleine duidelijk gemaakt, "verstop je, het is niet veilig". De kleine kruipt verder de klimop in. Daarna komt hij af en toe nog even stiekem kijken, maar steeds kruipt hij weer snel weg, veilig tussen de bladeren. Na een uur zijn moeder en de kleine stiekem verdwenen. Wat een schitterende ontmoeting. En dat zomaar in eigen tuin.

Jim van Oijen

TEMPERATUUR IN NEDERLAND, 1907 – 2019

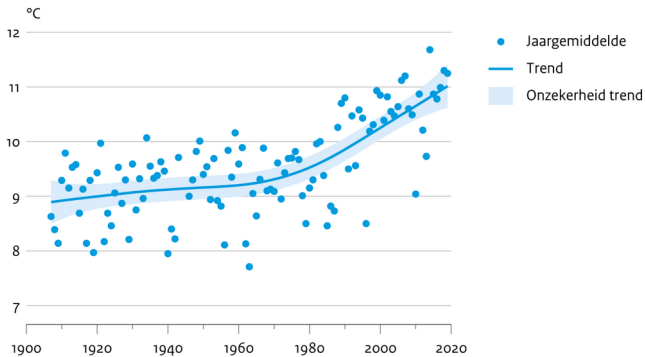
De gemiddelde IVN-er is zich zeer bewust van de opwarming van de aarde. Om bijvoorbeeld twijfelende kennissen wat informatie te geven, een samenvatting van de stand van zaken tot 2020.

De gemiddelde temperatuur in Nederland is toegenomen. In 2019 is deze $2,1 \pm 0,6$ °C hoger dan ruim een eeuw geleden, in 1907. Deze opwarming is statistisch significant. De afgelopen 25 jaar was die stijging gemiddeld $0,04$ °C per jaar.

Temperatuurstijging in Nederland zet onverminderd door

Het patroon van stijgende temperaturen zien we ook terug in de gemiddelde temperatuur per seizoen. De sterkste opwarming vindt plaats in de zomer, namelijk $2,7$ °C over de periode 1907-2019. Verder blijkt de variabiliteit van wintertemperaturen veruit het grootst. Koude winters kunnen daarom nog steeds voorkomen in het huidige Nederlandse klimaat. De warmste winters in de reeks sinds 1907, zijn de winters 2006/2007, 2019/2020, 2015/2016 en 2013/2014, allen met gemiddelde temperaturen boven de +6 graden.

Jaartemperatuur op vijf KNMI-hoofdstations

Bron: KNMI

PBL/mrt20
www.clo.nl/nl022614

Het IPCC concludeert dat de drie decennia 1980-1989, 1990-1999 en 2000-2009 steeds warmer werden. Elk van deze decennia was warmer dan alle voorgaande decennia sinds 1880 (IPCC, 2013).

Oorzaken van de temperatuurstijging

De belangrijkste reden voor de trendmatige toename van de gemiddelde temperatuur op aarde in de laatste 50 jaar is zeer waarschijnlijk het door de mens veroorzaakte versterkte broeikaseffect. Dit broeikaseffect is een gevolg van de uitstoot van broeikasgassen in de atmosfeer. Daarnaast zijn er ook natuurlijke processen die vooral de jaarlijkse fluctuaties in de gemiddelde jaarlijkse temperatuur op aarde verklaren. Dit zijn bijvoorbeeld variaties in de sterkte van de zonnestraling, het optreden van vulkaanuitbarstingen, zoals El Nino's en chaotische fluctuaties in het klimaat (IPCC, 2013 en 2018).

uit: Compendium voor de leefomgeving, feiten en cijfers over milieu, natuur en ruimte, april 2020 .

WEETJES OVER DE LENTE

Eindelijk, eindelijk is de lente begonnen! Nu de zon schijnt, komen de lentekriebels weer naar boven. Maar wat zijn dat eigenlijk, lentekriebels? En wat gebeurt er met de natuur, dieren en mensen? Hierbij wat weetjes:

1. De lente, ook wel voorjaar, begint officieel op 20 maart en eindigt 21 juni. De laatste dag van de lente is ook de langste dag van het jaar.
2. Daar komt ook het woord *lente* vandaan. Dat is afgeleid van het woord 'lang'. Lente betekent oorspronkelijk 'het lengen der dagen' en dat is precies wat er in het voorjaar gebeurt.
3. Het nieuwe seizoen van Ooievaarsdorp Liesvelt in Groot-Ammers is 1 april geopend. Nu de ooievaars weer op hun nesten terugkeren om voor nageslacht te zorgen, is er weer veel te zien en te doen.
4. Voor veel dieren is het dan ook weer tijd om wakker te worden. Ze ontwaken uit hun winterslaap. De natuur biedt weer volop voedsel, zodat ze kunnen aansterken.
5. In de lente komen de trekvogels weer terug van hun vakantieadres in het zuiden.
6. Je ziet niet alleen meer dieren, maar ook meer gelukkige mensen! Omdat de dagen lengen en er meer zon is, komen de lentekriebels naar boven. Dat komt door de aanmaak van serotonine en dopamine. Deze stofjes zorgen voor een opgewekt en gelukkig gevoel.
7. Voor zo'n 1,5 miljoen Nederlanders zit er ook een nadeel aan de lente. Namelijk rode ogen, jeuk, hoesten, snotteren en niezen. Oftewel: hooikoorts. Dat komt door de pollen in de lucht, het stuifmeel van gras, planten en bomen.
8. Mensen worden niet alleen gelukkiger, maar ook actiever in de lente. En dat zet ze weer aan tot de welbekende voorjaars schoonmaak. Heeft u de stofzuiger, mop, dweil en stofdoek al uit de kast gehaald?

Jos van Velthoven

ZWERFAFVAL, EEN DOORN IN HET OOG

In onze gemeente zijn diverse groepen actief om dat moois zo te houden door het zwerfafval op te ruimen. De gemeente ondersteunt hen hierbij met hulpmiddelen en snelle reactie om de vele zakken rotzooi op te halen. De ***Vrolijke Rapers*** is de nieuwe naam van de ZwerfAfvalPakkers in Maarheeze. De groep met al 14 leden verzamelde zich op 8 januari in Maarheeze. Er kwamen o.a. ook nog 5 mensen van het AZC. Zo werd het hele centrum van Maarheeze aan een grondige opruimactie onderworpen.

ZAP- GROEP DE VROLIJKE RAPERS

Rond 12.00 uur kwamen zij weer samen bij Kikker. Score: ruim 20 vuilniszakken zwerfafval! De koffie was dus welverdiend. Naast het rapen van afval, is de sociale binding van zo'n dag ook heel belangrijk. Heel mooi om te zien was ook de interactie tussen de mensen van het AZC en de Vrolijke Rapers. Heeft u interesse om mee te doen of wilt u wat meer over ons weten, stuur dan een mail naar d.wijbrandi@gmail.com.

Diana Pesken-Wijbrandi

De schoternado's

Ook in Klein-Schoot is een groepje mensen actief om de omliggende straten en het buitengebied schoon te houden. Met name doorgaande wegen zijn nogal eens "versierd" met blikjes, huisvuil, flessen, snoep-papiertjes, en helaas ook grof vuil. Alle ZAP-ers kijken daarom uit naar de volledige invoering van statiegeld op flesjes en blikjes.

Vanaf 1 april 2023 is er een landelijk dekkend en consumentvriendelijk statiegeldsysteem in werking voor alle metalen drankverpakkingen met een inhoud met een inhoud van 3 liter of minder. Er komt € 0,15 statiegeld op blikjes. Eindelijk.....

Ilva

DANK

aan iedereen die een bijdrage leverde aan deze Craenkoerier

De Craenkoerier

de Craenkoerier verschijnt drie maal per jaar en wordt gratis verspreid onder de leden en begunstigers.

IVN Cranendonck

De afdeling IVN Cranendonck draagt bij aan een duurzame samenleving door zoveel mogelijk mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving.

Contributie:

Landelijk lid: per 01-01-2018	€ 25,00 per jaar
Donateur:	€ 15,00 per jaar
Thuisinwonend jeugdlid	€ 5,00 per jaar
Thuisinwonend lid/donateur:	€ 10,00 per jaar

Landelijke leden ontvangen 4x per jaar het IVN blad Mens en Natuur en 3x per jaar de Craenkoerier

Plaatselijke leden ontvangen drie keer per jaar de Craenkoerier

Contributie voor 1 april overmaken op rekening IBAN: NL66RABO 014.79.17.174 ten name van: IVN Cranendonck Budel onder vermelding van uw lidnummer. Opzeggen lidmaatschap voor 1 november bij de ledenadministratie.

Inschrijfformulier IVN Cranendonck

- Ondergetekende geeft zich op als:
- Landelijk lid
 - Donateur
 - Thuiswonend jeugdlid
 - Thuisinwonend lid/donateur
- En wil de Craenkoerier als
- Digitaal document
 - Papieren document

Naam:.....

Adres:

Geboortedatum:.....

Telefoon: E mail:

Datum: Handtekening:

Vanaf 25-05-2018 is de Alg. Verordening Gegevensbescherming (AVG) van toepassing. Door deze privacywetgeving mogen wij uw gegevens meestal niet zonder uw toestemming bewaren en gebruiken. Bij uw aanmelding als lid van het IVN geeft u toestemming voor het bewaren en gebruiken van uw gegevens (zie [www.https://www.ivn.nl/afdeling/cranendonck](https://www.ivn.nl/afdeling/cranendonck) voor verdere informatie .

Inleveren of opsturen naar de **ledenadministratie:**

Jos van Velthoven; Sterkselseweg 14, 6026 EB Maarheeze, j.vnvelthoven@chello.nl

DRUKWERK

Indien onbestelbaar graag retour aan:

IVN afdeling Cranendonck
p/a Heuvel 4
6023 RA BUDEL-SCHOOT